?איך משתמשים ַבאתיקון הדיגיטלי

סוגיות ועקרונות אתיים במחקר בקרב אנשים עם מוגבלות שכלית

אתיקון דיגיטלי

המחקר בקרב אנשים עם מוגבלות שכלית-התפתחותית מערב בתוכו סוגיות ואתגרים שונים מעריכת מחקרים בקרב קהלי יעד אחרים.

מטרת האתיקון הדיגיטלי היא לחשוף את אנשי המקצוע המעורבים במחקר בקרב אוכלוסיה זו לסוגיות וערכים אתיים מובילים בעת ההכנה לקראת המחקר, קבלת אישור לביצועו על ידי הגורמים הרלבנטיים וביצועו בפועל.

- האתיקון הדיגיטלי מציג 7 קבוצות בעלי עניין הקשורים לביצוע מחקר בקרב אנשים עם מוגבלות שכלית-התפתחותית
- האתיקון הדיגיטלי מעלה 4 סוגיות עקרוניות שנמצאו במחקר ומהוות עוגנים משמעותיים במחקר בקרב אנשים
 עם מוגבלות שכלית-התפתחותית
- האתיקון הדיגיטלי מכיל 19 דילמות המייצגים דילמות שעולות במהלך ביצוע מחקר בקרב אנשים עם מוגבלות
 שכלית-התפתחותית
 - לכל אירוע בין 2-4 עקרונות וערכיים אתיים על פיהם ראוי כי החוקר יקבל החלטות.
 - בסוף האתיקון מבחן ידע בן 10 שאלות המבוססות על הסוגיות והעקרונות האתיים שהוצגו לפי קבוצות עניין
 באתיקון.

תפיסת הלמידה של האתיקון הינה <mark>תפיסה ארגונית רב מימדית</mark> הגורסת כל על החוקרים להכיר את כל קבוצות העניין הללו, את הסוגיות האתיות בהן הם נתקלים בעת דילמות, ומהם העקרונות האתיים המנחים אותם בעת קבלת ההחלטות.

– חשוב לדעת

- האתיקון פונה לגברים ונשים כאחד, לשם הפשטות והנוחות הוא מנוסח בלשון זכר.
- בכל מקום בו נכתבים ראשי התיבות מש"ה הכוונה היא למוגבלות שכלית-התפתחותית.
- העקרונות האתיים המוצגים באתיקון אינם מחליפים את הנחיות הגופים הממשלתיים הנותנים את האישורים לביצוע
 המחקרים במסגרותיהם. <u>ראו ההפניות במסמך המצורף>></u>
- הנכם מוזמנים לעיין במילון המונחים הנמצא <u>בעמוד המידע הנוסף>></u> באתיקון. המילון המסייע בהבנת העקרונות האתיים לחוקרים שאינם מצויים בתחום.
 - האתיקון הדיגיטלי מיועד לשימוש במחשב/דסקטופ רגיל ולא בפלאפונים ניידים או טאבלטים לסוגיהם.

חוקרים המועמדים לקבלת מענק לסיוע במחקר מקרן שלם, נדרשים להכיר את הסוגיות האתיות והעקרונות המנחים באמצעות האתיקון ולענות נכונה על כל שאלות מבחן הידע ולהפיק תעודה המעידה על כך.

שלבי השימוש באתיקון לחוקרי קרן שלם

- יש לבצע רישום הכולל פרטים אישיים.
 שימו לב! האתיקון הינו מאגר מידע מורשה הרשום במאגרי המידע של משרד המשפטים. כל המידע שיוזן לאתיקון ישמר
 ולא ימסר לכל גורם אחר. המידע משמש אך ורק לטובת הפקת התעודה בגמר המבחן.
 - לקראת העבודה עם האתיקון, מומלץ לעבור על מסמך הסוגיות והעקרונות הנמצא תחת <u>עמוד מידע נוסף>>.</u> הסוגיות והעקרונות המוצגים במסמך זה תורגמו לדילמות של קבוצות שונות הרלבנטיות למחקר באנשים עם מוגבלות שכלית אותן תתבקש לקרוא בהמשך.
 - 3. מבנה סביבת הלמידה המקוונת.

: האתיקון בנוי בשלוש רמות

- א- רמת קבוצת בעלי העניין
- ב- רמת הסוגיה האתית עבור בעל העניין (יכולה להיות יותר מסוגיה אחת)
- ג- רמת הדילמה (לכל סוגיה דילמה אחת) : עבור כל דילמה מוצג אירוע והעקרונות המנחים

: לדוגמא

- א- קבוצת בעלי עניין: חוקרים
- ב- סוגיה אתית : מעורבות של אנשי צוות במחקר מול מהימנות המחקר
 - ג- הדילמה של רונית : אירוע ועקרונות מנחים

 בעמוד הבית מוצגות קבוצות של בעלי עניין הקשורים לתכנון> אישור> וביצוע מחקר שאוכלוסיית היעד שלו הינה אנשים עם מוגבלות שכלית.

תפיסת האתיקון הינה תפיסה ארגונית רב מימדית הגורסת כל על החוקרים להכיר את כל קבוצות העניין הללו, את הסוגיות האתיות בהן הם נתקלים בעת דילמות, ומהם העקרונות האתיים שיש לשקול בעת קבלת ההחלטות.

במסגרת תהליך הלמידה באתיקון**, יש להיכנס לכל אחת מהקבוצות**.

5. בעת הכניסה לכל קבוצה מוצגות הסוגיות האתיות הרלבנטיות לקבוצה זו.

6. יש ללחוץ על עיגול **הסוגיה** ולהיבנס לתובה. עבור כל סוגיה מוצגת דילמה.

שים לב, סרגל הכלים שבראש העמוד מסייע לך להתמצא במקום המדוייק בו הנך נמצא.

עמוד הבית » ארגונים מפעילים ומעסיקים » מעורבותם במחקר של אנשי צוות מהמסגרת מול מהימנות המחקר

מעורבותם במחקר של אנשי צוות מהמסגרת מול מהימנות המחקר

בחזרה

7. לחץ על הדילמה היכנס לעמוד הדילמה.

כל **דילמה** בנויה מאירוע : סיפור קצר המתאר דילמה של בעל העניין הרלבנטי לאותה קבוצה וכן את **העקרונות האתיים** המסייעים בקבלת ההחלטה לפתרון הדילמה.

עמוד הבית » ארגונים מפעילים ומעסיקים » מעורבותם במחקר של אנשי צוות מהמסגרת מול מהימנות המחקר »

הדילמה של רוני

רוני, סטודנטית לתואר שני בבית ספר לעבודה סוציאלית באחת האוניברסיטאות בארץ, עורכת מחקר הבודק את המידה שבה אנשים עם מוגבלות שכלית־התפתחותית קלה חשים תחושת יצרנות בעת עבודתם במע"ש (מפעל עבודה שיקומי).

ענת, העובדת הסוציאלית של המע"ש, מסייעת לרוני לאתר נחקרים מתאימים ויוצרת קשר עם המשפחות והאפוטרופוסים שלהם כדי לקבל את אישורם להשתתפות בני או בנות חסותם במחקר וכן את הסכמתם של האנשים עם המוגבלות שכלית התפתחותית.

לרוני חשוב לתאם את כל הראיונות עם הנחקרים במהלך יום אחד בלבד כדי לייעל את התהליך וכדי שהיא לא תצטרך להפסיד ימי עבודה נוספים. בעזרת ענת מתוֹאם יום שבו תגיע רוני לראיין את כל חמשת המשתתפים שאושר להם להשתתף במחקר. רוני מגיעה למע"ש ביום המתוכנן, אך מתברר כי מועד הריאיון נקבע בזמן שבו לשניים מהמשתתפים במחקר יש פעילות חשובה שהם אינם רוצים להחמיץ. ענת מציעה לרוני לראיין את שלושת הנחקרים שיכולים להשתתף בריאיון ושהיא עצמה תראיין ביום אחר את שני הנחקרים שאינם יכולים להשתתף בו ער פיום ל רוני.

רוני מתלבטת אם לקבל את הצעתה של ענת מכיוון שהיא אינה בטוחה כמה נכון שמישהו אחר יבצע את הריאיון במקומה. היא גם חוששת שמא הריאיון יתבצע באופן פחות רגיש ומדויק מכפי שהיא עצמה נוהגת לבצעו. 8. עליך לקרוא את **האירוע** ולאחר מכן להתוודע אל **העקרונות האתיים** הרלבנטיים לאירוע ומסייעים בקבלת ההחלטה הנדרשת לאור הדילמה המוצגת.

שימו לב –

העקרונות האתיים מוצגים כך שבריבועים האפורים הכהים כתובים שמות העקרונות וכאשר מעבירים עליהם את העכבר נחשף ההסבר המרחיב את העיקרון.

> השימוש באתיקון מיועד למחשב/דסקטופ רגיל, הוא אינו מיועד לפלאפונים ניידים או טאבלטים לסוגיהם.

העקרונות האתיים הם מתוך 11 העקרונות שנאספו במסגרת המחקר אליהם נחשפת בשלב 2. ניתן להעמיק בעקרונות האתיים במסמך שנמצא תחת <u>עמוד מידע נוסף בקישור>></u>

 פ. באשר סיימת להתוודע לכל העקרונות האתיים, עליך ללחוץ על הכפתור שנמצא בצד שמאל של העמוד עליו כתוב "הייתי כאן", הכפתור יהפוך לכחול!

בחירת מקום ומועד בו יתקיים הראיון עם הנחקר	שמירה על פרטיותו של הנחקר ושל הסובבים אותו בדגש על חובת הדיווח
הייתי כאן!	בחזרה

10. לאחר מכן, אנא לחץ על כפתור הימני בעמוד "בחזרה"

11. כאשר תחזור לעמוד הסוגיות, הסוגיה בה ביקרת תקבל סימון בצבע ירוק עם סימן V עליה

לעמוד הבית

התאמה והנגשה מקצועית של כלי המחקר מול שימוש בידע הכללי של החוקר

היכרות מקדימה מול היכרות עם אוכלוסייה זו תוך כדי עריכת המחקר

הגנה על רווחתו ושמירה על פרטיות מול שיתופו במחקר

מעורבותם במחקר של אנשי צוות מהמסגרת מול מהימנות המחקר

עמוד הבית » ארגונים מפעילים ומעסיקים ארגונים מפעילים ומעסיקים

12. עליך לחזור על פעולות 6-10 עבור על הסוגיות בקבוצת העניין. בכל פעם, כל סוגיה שתבקר בה תקבל את אותו הסימון.

13. לאחר שסיימת לעבוד על כל הסוגיות תחת אותה קבוצת עניין, כאשר תחזור לעמוד הבית, למסך כלל הקבוצות, קבוצת העניין הזו תסומן גם היא בירוק עם סימן V

14. יש לעבור על **כל קבוצות העניין** השונות, לבקר בכל הסוגיות המוצגות ובכל הדילמות המתוארות וכן להכיר את העקרונות האתיים הרלבנטיים.

האתיקון מכיל סה"ב 19 דילמות.

שימו לב! מומלץ לחלק את תהליך הלמידה למקטעים עם הפסקות בין מקטע למקטע.

15. לאחר השלמת שלב 14, ניתן להיכנס בעמוד הבית לחלק של מבחן הידע.

16. חוקרים המעוניינים לקבל מענק סיוע למחקר מקרן שלם יתבקשו להציג תעודה המעידה על כך כי ענו בהצלחה על כל השאלות. רק מי שסיים את כל השאלות בהצלחה יוכל להפיק תעודה. על מנת להפיק את התעודה יש לבצע הליך רישום בטרם מענה על השאלות באזור "מבחן הידע". יש למלא את כל השדות על מנת לקבל את התעודה.

יש להקפיד על מילוי הפרטים בצורה מדוייקת. פרטים אלה יופיעו על גבי התעודה.

המידע ישמר בקרן שלם בלבד ולא יועבר לגוף אחר.

17. אזור מבחן הידע מוצגות 10 שאלות ביניהן גם תרחישים ותיאורי מקרה שונים ועל הנבחן לענות נכונה על השאלה המוצגת. השאלות במבחן הידע מבוססות על הסוגיות והעקרונות האתיים שהוצגו לפי קבוצות העניין באתיקון. יש לבחור בתשובה הנכונה לדעתך המבוססת על מה שלמדת.

המערכת תתן חיווי להצלחה או כישלון וניתן לנסות להשיב מספר פעמים עד לקבלת התשובה הנכונה. רק מי שיבצע רישום לאתיקון יוכל ליהנות ממעקב וניטור אחר מספר השאלות שנענו נכונה. יש לקרוא את ההנחיות בעמוד הראשון של מבחן הידע בעיון רב. לאחר מכן יש ללחוץ על כפתור : "<mark>בחן אותי"</mark> וכך תועבר לשאלה הראשונה.

> שימו לב! יש לבצע את כל השאלות ברצף! הפסקת רצף השאלות באמצע מחייבת להתחיל את כל השאלות מההתחלה.

מבחן הידע

באזור מבחן הידע מוצגות 10 שאלות ביניהן גם תרחישים ותיאורי מקרה שונים ועל הנבחנים לענות נכונה על השאלה המוצגת. השאלות במבחן הידע מבוססות על הסוגיות האתיות והעקרונות האתיים שהוצגו לפי קבוצות העניין באתיקון. יש לבחור בתשובה הנכונה לדעתך המבוססת על מה שלמדת. המערכת תתן חיווי להצלחה או כישלון וניתן לנסות להשיב מספר פעמים עד לקבלת התשובה הנכונה. רק מי שיבצע רישום לאתיקון יוכל ליהנות ממעקב וניטור אחר מספר השאלות שנענו נכונה.

שים לב! עליך לבצע את כל השאלות ברצף! אם תפסיק באמצע יהיה עליך להתחיל את כל השאלות מההתחלה.

חוקרים המעוניינים לקבל מענק סיוע למחקר מקרן שלם יתבקשו להציג תעודה המעידה על כך כי ענו בהצלחה על כל השאלות. רק מי שסיים את כל השאלות בהצלחה יוכל להפיק תעודה. יש למנת להפיק את התעודה יש לבצע הליך רישום בטרם מענה על השאלות באזור "מבחן הידע". יש למלא את כל השדות על מנת לקבל את התעודה. יש להקפיד על מילוי הפרטים בצורה מדוייקת. פרטים אלה יופיעו על גבי התעודה. המידע ישמר בקרן שלם בלבד ולא יועבר לגוף אחר. שימו לב! האתיקון פונה לגברים ונשים כאחד, לשם הפשטות והנוחות הוא מנוסח בלשון זכר. בכל מקום בו נכתבים ראשי התיבות מש"ה- הכוונה היא למוגבלות שכלית התפתחותית.

<< בחן אותי

אנו מאחלים לך בהצלחה!

<

18. השאלות במבחן הידע בנויות כשאלות אמריקאיות עליהן יש ארבע תשובות כאשר רק אחת מהן נכונה.

אם אינך בטוח בתשובה הנכונה, מתחת לכל שאלת ישנה הפניה לאזור באתיקון ממנו ניתן להעמיק וללמוד מהי התשובה הנכונה. (ראה החלק המוקף בריבוע אדום)

זם בחרת בתשובה הנכונה המערכת תיתן זיווי בירוק.	מבחן הידע	
י זתחת לתשובות ישנו סרגל התקדמות המעיד באחוזים כמה שאלות עוד נותרו	שאלה 2 כאשר חוקר נחשף להתנהגויות ויחס שאינו מכבד כלפי נחקר עם מוגו על מנת להעמיק בשאלה זו ניתן לעבור לעמוד קבוצת אנשי מקצוע וטיפול בשדה> הגנ שיתופו במחקר. למעבר לעמוד לחצו כאן>>	בלות שכלית-התפתחותית, מה עליו לעשות? נה על רווחתו ושמירה על פרטיותו של נחקר עם מוגבלות שכלית־התפתחותית מול
במה אחווי הצלחה נצברו.	א. החוקר צריך להסביר לנחקר כיצד עליו להתמודד בפעם הבאה שיתנהגו אליו באופן שאינו מכבד.	ב. קשיי ההבנה של אנשים עם מוגבלות שכלית-התפתחותית מקשים על שיפוטם בהבנת מצבים חברתיים ולכן אין לֵיחס משמעות רבה לאמירותיו של הנחקר.
	ג. ראוי כי החוקר יפנה לעו"ס לחוק הגנה על חוסים בכדי לשתף אותו בחששותיו ולדון עימו באפשרויות הפעולה.	ד. במידה והחוקר נפגש עם נחקר עם מוגבלות שכלית-התפתחותית מס' פגישות עליו לבדוק עם הנחקר האם ההתנהגויות הפוגעניות נמשכות. במידה וכן עליו לדווח לעו"ס חוק. במידה והמחקר מתבצע בפגישה אחת עליו לדווח במיידי לעו"ס חוק.
	התשובה נכונה! לחץ על הכפתור לשאלה הבאה	

10 %

19. לאחר שסיימת לענות נכונה על כל השאלות, תוכל להפיק את התעודה המעידה על כך על ידי לחיצה על הכפתור "<mark>להפקת</mark> התעודה"

> התעודה מופקת כקובץ PDF. הנך מתבקש לשמור את הקובץ אצלך כעותק ובנוסף ולשלוח אותו לקרן שלם לשני אנשי הקשר הבאים :

גב' שרון גנות, מנהלת ידע ומחקר בקרן שלם <u>sganot@kshalem.org.il</u> גב' אפרת מידני, מנהלנית תחום ידע ומחקר בקרן שלם <u>efrat@kshalem.org.il</u>

	עמוד הבית » מבחן הידע »	
מבחן הידע		
ברכותינו!		
ענית נכון על כל השאלות		
להפקת התעודה	חזרה לעמוד הבית	
© כל הזכויות שמורות לקרן שלם ואוניברסיטת בר אילן האתר נבנה ע"י אמת Bar מאתר נבנה ע"י		